

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
SVEIKATOS DRAUDIMO ĮSTATYMO NR. I-1343
11, 21, 25 IR 28 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai.

Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymo Nr. I-1343 11, 21, 25 ir 28 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto (toliau – įstatymo projektas) rengimą paskatino Lietuvos Respublikos Seimo Sveikatos reikalų komiteto 2022 m. kovo 9 d. protokolinis sprendimas (2022 m. kovo 9 d. posėdžio protokolas Nr. 111-P-7), kuriuo pasiūlyta Sveikatos apsaugos ministerijai ir Valstybinei ligonių kasai prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – Valstybinė ligonių kasa) 2023 m. ir vėlesnių metų teritorinių ligonių kasų ir asmens sveikatos priežiūros (toliau – ASP) įstaigų sutarčių dėl ASP paslaugų teikimo (toliau – sutartys) sudarymo procesą organizuoti taip, kad sutartys būtų pasirašytos ne vėliau kaip iki einamųjų metų kovo 1 dienos. Pažymėtina, kad 2022 m. teritorinių ligonių kasų ir ASP įstaigų sutarčių pasirašymo procesas buvo baigtas balandžio 15 dieną.

Vykdant šį protokolinį sprendimą, buvo išanalizuoti teisės aktai ir visi procesai, susiję su PSD fondo biudžeto planavimu ir paskirstymu. Siekiant šiuos procesus optimizuoti, atitinkamai bus keičiami poįstatyminiai teisės aktai, tačiau taip pat tikslinga keisti ir Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymą (toliau – SDĮ). Išanalizavus sutarčių sudarymo procesą, pastebėta, kad viena iš priežasčių, galinčių pailginti šį procesą, yra ir SDĮ nustatyti pertekliniai derinimai. Pavyzdžiui, pareiga Privalomojo sveikatos draudimo (toliau – PSD) fondo biudžeto lėšų paskirstymą teikti PSD tarybos nuomonei gauti (SDĮ 28 straipsnio 2 dalies 5 punktas). Be to, SDĮ 21 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad lėšos valstybinėms ir savivaldybių programoms finansuoti gali būti skiriamos PSD tarybos teikimu, papildomai dar suderinus su Sveikatos apsaugos ministerija. Toks pritarimas ar teikimas yra pertekliniai, nes iš esmės PSD fondo biudžetas yra paskirstytas atitinkamų metų PSD fondo biudžeto rodiklių patvirtinimo įstatymu, kurio projektą teikia pati Sveikatos apsaugos ministerija ir dėl kurio PSD taryba taip pat pateikia išvadą (SDĮ 14 straipsnio 2 dalis), bei toliau naudojamas griežtai teisės aktų nustatyta tvarka. Šis perteklinis derinimas pailgina sutarčių pasirašymo procesą 2–3 savaitėmis (derinamos 15 PSD tarybos narių galimybės susirinkti į posėdį, rengiama medžiaga prieš 5 darbo dienas iki posėdžio ir t. t.).

Ateinančių metų patvirtinto PSD fondo biudžeto lėšos naujoms asmens sveikatos priežiūros paslaugoms gali būti skiriamos tik tuomet, kai yra patvirtintos šių paslaugų teikimo ir apmokėjimo tvarkos bei bazinės kainos. Dėl šių bazinių kainų tvirtinimo SDĮ taip pat nustatyti pertekliniai derinimai: SDĮ 25 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad ASP paslaugų, apmokamų iš PSD fondo biudžeto, bazines kainas nustato Sveikatos apsaugos ministerija, įvertinusi Valstybinės ligonių kasos ir PSD tarybos nuomones. Vadovaujantis SDĮ 25 straipsnio 2 dalimi, sveikatos apsaugos ministras tvirtina ASP paslaugų, apmokamų iš PSD fondo biudžeto, bazinių kainų nustatymo metodiką. Atsižvelgiant į tai, kad bazinės kainos yra skaičiuojamos pagal šią metodiką ir negali būti kitokios nei apskaičiuotosios, kreipimasis į PSD tarybą dėl nuomonės apie apskaičiuotas pagal metodiką bazines kainas yra netikslingas. Kita vertus, PSD taryba galėtų teikti siūlymus dėl pačios kainų skaičiavimo metodikos – tai galėtų nulemti bazinių kainų dydį;

Vertinant PSD tarybos funkcijas ir kitus PSD procesus, pastebėta, kad SDĮ nustatytos ir kitos papildomos vertės nesukuriančios PSD tarybos funkcijos, pavyzdžiui, SDĮ 28 straipsnio 2 dalies 5 punkte numatyta, kad PSD taryba teikia siūlymus dėl Valstybinės ligonių kasos ir teritorinių ligonių kasų struktūros reikalavimų ir veiklos išlaidų normatyvų. Pažymėtina, kad veiklos išlaidų normatyvai jau yra nurodyti SDĮ 21 straipsnio 3 dalyje, o sveikatos apsaugos ministrui tvirtinant Valstybinės ligonių kasos struktūrą taikomi viešąjį administravimą reglamentuojančiuose teisės aktuose numatyti reikalavimai. Be to, veiklos išlaidoms skirta suma PSD tarybai yra teikiama svarstant PSD fondo biudžeto rodiklių patvirtinimo įstatymo projektą.

Įstatymo projekto tikslas – sutarčių pasirašymas iki einamųjų metų kovo 1 dienos.

Įstatymo projekto uždaviniai – optimizuoti sutarčių sudarymo procesus ir atsisakyti papildomos vertės nesukuriančių PSD tarybos funkcijų.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai.

Įstatymo projektą rengė Sveikatos apsaugos ministerija ir Valstybinė ligonių kasa.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai.

Pagal šiuo metu galiojančių teisės aktų nuostatas, sutarčių sudarymo procesas apima šiuos etapus:

1. PSD fondo biudžeto projekto parengimą, derinimą su PSD taryba, teikimą Lietuvos Respublikos Vyriausybei ir Seimui;
2. PSD fondo biudžeto projekto tvirtinimą atitinkamų metų PSD fondo biudžeto rodiklių patvirtinimo įstatymu;
3. patvirtinto PSD fondo biudžeto išlaidų straipsniuose numatytų lėšų paskirstymą pagal smulkesnius išlaidų straipsnius ir šio lėšų paskirstymo derinimą su PSD taryba;
4. suderintų su PSD taryba išlaidų programoms ir kitoms privalomojo sveikatos draudimo išlaidoms paskirstymo derinimą su Sveikatos apsaugos ministerija;
5. PSD fondo biudžeto išlaidų paskirstymo patvirtinimą Valstybinės ligonių kasos direktoriaus įsakymais;
6. teritorinių ligonių kasų sutarčių pasirašymą su ASP įstaigomis.

SDĮ 14 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad PSDF biudžeto projektą ir PSDF biudžeto ateinančių dvejų metų prognozuojamus rodiklius Sveikatos apsaugos ministerija teikia Vyriausybei kartu su PSD tarybos išvada. Įgyvendindama šią nuostatą, Valstybinė ligonių kasa (biudžeto projekto rengėjas) PSD fondo biudžeto projektą teikia svarstyti PSD tarybai. Šio projekto svarstymo metu PSD tarybai pristatomas išsamus biudžeto paskirstymas pagal pagrindinius pajamų ir išlaidų straipsnius (ASP paslaugoms, sveikatos programoms ir kt.), t. y. pateikiama informacija apie svarbiausius pajamų bei išlaidų pokyčius.

Be to, SDĮ 28 straipsnio 2 dalies 5 punkte yra nustatyta PSD tarybos funkcija teikti siūlymus dėl PSD fondo biudžeto lėšų paskirstymo. Lietuvos Respublikos Seimui patvirtinus atitinkamų metų PSD fondo biudžeto rodiklių patvirtinimo įstatymą, PSD fondo biudžetas paskirstomas pagal smulkesnius išlaidų straipsnius ir dar kartą teikiamas svarstyti PSD tarybai. Šis perteklinis derinimas pailgina sutarčių pasirašymo procesą 2–3 savaitėmis (derinamos 15 PSD tarybos narių galimybės susirinkti į posėdį, rengiama medžiaga ir teikiama PSD tarybos nariams 5 darbo dienos prieš posėdį ir t. t.). SDĮ 21 straipsnio 2 dalyje numatytas išlaidų programoms ir kitoms privalomojo sveikatos draudimo išlaidoms paskirstymo derinimas su PSD taryba ir Sveikatos apsaugos ministerija. Pažymėtina, kad PSD fondo biudžeto lėšos programoms finansuoti yra skiriamos atitinkamų metų PSD fondo biudžeto rodiklių patvirtinimo įstatymu ir, kaip minėta pirmiau, PSD taryba dėl šio įstatymo projekto teikia išvadą. Tokiu būdu PSD taryba savo siūlymus dėl lėšų skyrimo valstybinėms ir savivaldybių programoms gali teikti PSD fondo biudžeto rodiklių patvirtinimo įstatymo projekto svarstymo metu. Atsižvelgiant į tai, įstatymo projektu siekiama atsisakyti minėtų 3 ir 4 sutarčių sudarymo proceso etapų. PSD fondo biudžeto paskirstymas pagal smulkesnius išlaidų straipsnius vykdomas vadovaujantis Valstybinės ligonių kasos direktoriaus 2011 m. lapkričio 28 d. įsakymu Nr. 1K-260 „Dėl Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšų planavimo ir paskirstymo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

SDĮ 25 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad ASP paslaugų, apmokamų iš PSD fondo biudžeto, bazines kainas nustato Sveikatos apsaugos ministerija, įvertinusi Valstybinės ligonių kasos ir PSD tarybos nuomones. SDĮ 11 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad medicininės reabilitacijos ir sanatorinio gydymo paslaugų bazines kainas ir šių paslaugų apmokėjimo ASP įstaigoms tvarką nustato sveikatos apsaugos ministras, vėlgį įvertinęs Valstybinės ligonių kasos ir PSD tarybos nuomones. Vadovaudamasi SDĮ 25 straipsnio 2 dalimi, Sveikatos apsaugos ministerija tvirtina ASP paslaugų,

apmokamų iš PSDF biudžeto, bazinių kanų nustatymo metodiką. Ši metodika patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2013 m. balandžio 22 d. įsakymu Nr. V-388 „Dėl Asmens sveikatos priežiūros paslaugų, kurių išlaidos apmokamos PSD fondo biudžeto lėšomis, bazinių kainų nustatymo metodikos patvirtinimo“. Atsižvelgiant į tai, kad bazinės kainos yra skaičiuojamos pagal šią metodiką ir negali būti kitokios nei apskaičiuotosios, kreipimasis į PSD tarybą dėl nuomonės apie apskaičiuotas pagal metodiką bazines kainas yra netikslingas. Kita vertus, būtų tikslinga PSD tarybai pateikti nuomonę dėl pačios kainų skaičiavimo metodikos. Priėmus įstatymo projektą, būtų greičiau tvirtinamos naujų asmens sveikatos priežiūros paslaugų bazinės kainos ir atitinkamai greičiau galėtų būti šioms paslaugoms skiriamos PSD fondo lėšos, dėl jų teikimo greičiau būtų sudaromos sutartys su gydymo įstaigomis.

SDĮ 28 straipsnio 2 dalies 5 punkte numatyta, kad PSD taryba teikia siūlymus dėl Valstybinės ligonių kasos ir teritorinių ligonių kasų struktūros reikalavimų ir veiklos išlaidų normatyvų. Veiklos išlaidų normatyvai yra nurodyti SDĮ 21 straipsnio 3 dalyje (iki 2 procentų PSD fondo biudžeto lėšų – ši suma PSD tarybai yra teikiama svarstant PSD fondo biudžeto rodiklių patvirtinimo įstatymo projektą). Sveikatos apsaugos ministrui tvirtinant Valstybinės ligonių kasos struktūrą taikomi viešąjį administravimą reglamentuojančiuose teisės aktuose numatyti reikalavimai.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

Įstatymo projektu siūloma:

- pakeisti SDĮ 11 straipsnio 1 dalį ir 25 straipsnį, nustatant, kad ASP paslaugų (įskaitant medicininės reabilitacijos ir sanatorinio gydymo paslaugas) bazines kainas, jų apskaičiavimo metodiką ir minėtų paslaugų apmokėjimo tvarkas ir būdus tvirtina sveikatos apsaugos ministras. Šias kainas pagal ASP paslaugų, apmokamų iš PSD fondo biudžeto, bazinių kainų nustatymo metodiką apskaičiuoja Valstybinė ligonių kasa. PSD taryba teikia nuomonę ne dėl apskaičiuotų bazinių kainų, o dėl jų nustatymo metodikos;

- pripažinti netekusia galios 21 straipsnio 2 dalį, atsisakant nuostatos, kad PSD tarybos teikimu Valstybinė ligonių kasa, suderinusi su Sveikatos apsaugos ministerija, PSD fondo biudžeto lėšas gali skirti valstybinėms ir savivaldybių sveikatos programoms finansuoti;

- pripažinti netekusiu galios 28 straipsnio 2 dalies 5 punktą, atsisakant reikalavimo PSD tarybai teikti siūlymus dėl Valstybinės ligonių kasos ir teritorinių ligonių kasų struktūros reikalavimų, veiklos išlaidų normatyvų bei PSD fondo biudžeto paskirstymo.

Priėmus siūlomus pakeitimus, sutrumpės sutarčių sudarymo procesas ir bus atsisakyta vertės nesukuriančių PSD tarybos funkcijų.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Galimų neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai.

Priimtas įstatymo projektas įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

Priėmus įstatymą, bus eliminuoti pertekliniai PSD fondo biudžeto lėšų paskirstymo derinimo etapai, todėl pagreitės ir sutrumpės sutarčių pasirašymo procesas, ASP įstaigos greičiau galės disponuoti atitinkamų metų sutartinėmis sumomis.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

Įstatymo projekto nuostatos neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Įstatymo projektas teikiamas kartu su Lietuvos Respublikos 2023 metų PSD fondo biudžeto rodiklių patvirtinimo įstatymu.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos įstatymo, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projektu naujų sąvokų ir jas įvardijančių terminų nesiūloma.

11. Ar Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas bei Europos Sąjungos dokumentus.

Įstatymo projekte reglamentuojami klausimai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją ir Europos Sąjungos teisės nuostatas.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įstatymo lydimųjų aktų, – kas ir kada juos turėtų parengti, šių aktų metmenys.

Įstatymui įgyvendinti lydimųjų aktų nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais).

Priėmus Įstatymo projektą, nereikės skirti papildomų valstybės ar PSD fondo biudžeto lėšų.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis.

Reikšminiai žodžiai: PSD fondas, PSD taryba, bazinės kainos.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

—